

Fitxa document 1.

Mapa de la vila

Observeu com ha anat canviant la ciutat.
PER QUÈ EL CENTRE ORIGINAL ES VA FER EN AQUELL LLOC EN CONCRET?
QUINES CONDICIONS TENIA?
ÉS UNA ZONA PLANA? TÉ AIGUA A TOCAR? ÉS BONA TERRA PEL CONCREU?...)
FEU UNA REFLEXIÓ SOBRE AIXÒ

Fitxa document 2.

Privilegi, lleuda i mostassaf

DOCUMENTS RELACIONATS AMB EL MERCAT

- Tres tipologies i tres definicions
- Relacioneu cada fitxa amb un dels tres documents.
- Què són i per a què servien?

Llibre de Privilegis

- Els Llibres de Privilegis són llibres realitzats des d'època antiga per monarquies, institucions eclesiàstiques o corporacions públiques.
- Es registrava en un llibre tots els documents que expedien o que rebien, especialment aquells documents que eren garantia d'un privilegi, d'una propietat, d'un dret o d'una jurisdicció.
- Un privilegi és una forma jurídica que consisteix en una disposició o un tractament d'excepció beneficiós a una persona, grup de persones o a una població respecte a la resta. També s'anomena favor.
- Suposa un avantatge per a qui el té.
- Normalment són els monarques qui els concedeixen i permeten l'enriquiment d'aquests nuclis.
- Un dels privilegis més comú a l'edat mitjana era el de la "Celebració del Mercat"

Un cop examinat el document i determinat quin dels tres és cal que:

- L'identifiqueu anotant el nom del document
- Busqueu la data del document
- Intenteu buscar alguna informació o paraula que us pugui indicar què explica el document
- Cerqueu per veure si trobeu algun nom

SÓN TEXTOS MOLT ANTICS I ENS COSTA LLEGIR LA GRAFIA. PERÒ
QUALSEVOL PARAULA O DATA ENS POT DONAR MOLTA INFORMACIÓ

AJUDA

La Bisbal d'Empordà és una de les ciutats que conserva el Llibre de Privilegis

DOCUMENTS RELACIONATS AMB EL MERCAT

- Tres tipologies i tres definicions
- Relacioneu cada fitxa amb un dels tres documents.
- Què són i per a què servien?

Lleuda

- La lleuda era un impost que gravava l'entrada de mercaderies a les ciutats i viles on hi havia mercat
- Era un sistema impositiu per tarifa fixa i no pas "ad valorem" com els altres impostos.
- A partir del segle XIII, es redactaren llistes de productes amb l'impost que calia pagar en concepte de lleuda per cadascun d'ells.
- La lleuda era un dels principals ingressos que rebia el monarca, o en aquest cas, el bisbe que era el senyor de La Bisbal, i els gestionava com volia.
- La Lleuda es pagava amb diner.
- A vegades els habitants de la vila no l'havien de pagar i això es coneixia com a Privilegi de franquesa de la Lleuda.

Un cop examinat el document i determinat quin dels tres és cal que:

1. L'identifiqueu anotant el nom del document
2. Busqueu la data del document
3. Intenteu buscar alguna informació o paraula que us pugui indicar què explica el document
4. Busqueu a veure si trobeu algun nom

SÓN TEXTOS MOLT ANTICS I ENS COSTA LLEGIR LA GRAFIA, PERÒ
QUALSEVOL PARAULA O DATA ENS POT DONAR MOLTA INFORMACIÓ

AJUDA

El document parla la Franquesa de la lleuda que concedeix el bisbe als habitants de la Bisbal.

Heu de trobar la paraula EPISCOPALIS (que es refereix al bisbe) i les paraules LIBERI, PERMITUS, FRANQUI...

DOCUMENTS RELACIONATS AMB EL MERCAT

- Tres tipologies i tres definicions
- Relacioneu cada fitxa amb un dels tres documents.
- Què eren i per a què servien?

Llibre de Mostassaria

- El mostassaf o mostassà era un magistrat municipal dels territoris de la Corona d'Aragó.
- S'encarregava de vetllar per la correcta qualitat, mesura i preu dels productes al mercat per l'aplicació de les normatives vigents, sobretot en el pagament d'impostos o tributs. També s'encarregava de supervisar la neteja de la ciutat, les activitats dels gremis i el control de les mesures i la qualitat dels aliments. Per tant, allà on existia era una de les màximes autoritats, perquè era escollit pel Consell Municipal.
- També era qui verificava les mesures per evitar fraus. Quan les verificava hi posava el seu segell.
- Les seves atribucions es recollien en un llibre.

Un cop examinat el document i determinat quin dels tres és cal que:

- L'identifiqueu anotant el nom del document
- Busqueu la data del document
- Intenteu buscar alguna informació o paraula que us pugui indicar què explica el document
- Cerqueu per veure si trobeu algun nom

SÓN TEXTOS MOLT ANTICS I ENS COSTA LLEGIR LA GRAFIA, PERÒ
QUALSEVOL PARAULA O DATA ENS POT DONAR MOLTA INFORMACIÓ

AJUDA

El "Llibre de Mostassaria" de la Bisbal d'Empordà, conservat a l'Arxiu Comarcal del Baix Empordà, recull les crides de les ordinacions (obligacions) i les actuacions del mostassaf entre els segles XVI i XVIII.

Fitxa document 3. Privilegi

(es recomana impressió en DIN A3)

21 de març de 1323

En aquesta data, el rei de la Corona d'Aragó,, per satisfer una petició del bisbe,, interessat a promoure econòmicament la seva vila de la Bisbal, concedí el privilegi de celebrar-hi un mercat setmanal els **divendres**.

A l'edat mitjana el rei era l'únic que podia atorgar el permís de celebrar un mercat i també cobrava una certa quantitat de diners per cada privilegi que concedia.

1

En el cas de La Bisbal, la vila i el mercat pertanyien als dominis del bisbe de Girona que n'era el senyor feudal. Va ser ell mateix qui demanà al rei la concessió del mercat per impulsar el creixement físic i econòmic de la vila.

2

El mercat setmanal va ser la institució bàsica que va vehicular el creixement i el desenvolupament econòmics de les viles i ciutats medievals.

3

4

Es fixava un dia per celebrar-lo i el rei oferia la seva protecció a la gent que hi acudia, tant a venedors com a compradors. Com diu expressament el privilegi, "les persones que hi anaven o en tornaven no podien ser detingudes per culpes, crims o deutes".

Traïdors, falsificadors de moneda, saltejadors de camins, homicides, raptors i lladres i els qui haguessin comès crims de lesa majestat, quedaven fora de la protecció.

5

Sabent tot això, ara intenteu buscar en el text de la concessió del privilegi del mercat el següent:

Nom del rei que l'atorga

(Tingueu en compte que està escrit en llatí i també enumera els llocs d'on és rei)

Nom del Bisbe i d'on era el bisbe

(el cognom era Rocaberti)

Paraules clau:

- sine = estigui
- Salvi&securi=sa i estalvi
- culpa eximine = exempt de culpa
- regis = rei
- privilegio regio = reial privilegi
- mercatum = mercat
- septimania = setmana
- omnibus = tothom

Podeu trobar on parla dels falsificadors de moneda, els raptors, saltejadors de camins, i qui hagués comès crims de lesa majestat?

Ara, ordeneu les paraules clau i escriviu aquí el que us sembla que explica el document:

Cartes de producte

Plaça NOVA

- ROVA

5

bestiar de llana

Plaça NOVA

- CANA

4

draps de llana

Plaça NOVA

- PEÇA

2

gorres i espadenyes

Plaça NOVA

- PAM

3

espart

Plaça de l'OLI

• DOTZENA

3

ous.

Plaça de l'OLI

• MESURA RODONA

2

nous i castanyes

Plaça de l'OLI

• QUARTO

4

oli

Plaça de l'OLI

• BOTA

5

vi

Cartes de préstec, obligació i exempció

(es recomana impressió en DIN A3)

ORDINACIONS CAL PAGAR UN CENS FIX AL BISBE +2 DINERS	ORDINACIONS EL SENYOR D'EMPÚRIES HA DESVIAT EL CURS DEL RIU. CALDRÀ ANAR A BUSCAR AIGUA MÉS LLUNY +2 DINERS	ORDINACIONS PER OCUPAR LA VIA PÚBLICA +2 DINERS	ORDINACIONS PER TREBALLAR EN DIUMENGE. +2 DINERS	ORDINACIONS NOVA ORDINACIÓ +1 DINER
ORDINACIONS ELS PRODUCTES FRESCOS TENEN MÉS DE 3 DIES +1 DINER	ORDINACIONS EL BISBE CELEBRA UNA MISSA EXTRAORDINÀRIA +1 DINER.	ORDINACIONS EL REI FA EL CASTELL DE TORROELLA I S'HA DE FINANÇAR +2 DINERS	ORDINACIONS PER HAVER COMPRAT MERCADERIA FORANA I ARA VENDRE-LA COM A PRÒPIA +1DINER	ORDINACIONS LA MESURA PEL BISBE HA DE SER CURULLA +1 DINER
ORDINACIONS PER COMENÇAR A VENDRE MASSA D'HORA +1 DINER	ORDINACIONS PER VOLER ACAPARAR PRODUCTES +2 DINERS	ORDINACIONS PER HAVER ANAT A COMPRAR AL MERCAT DE MONELLS, COSA QUE ESTÀ PROHIBIDA +1 DINER	ORDINACIONS PER NO HAVER LLIGAT ELS ANIMALS DE CÀRREGA +1 DINER	ORDINACIONS APLICACIÓ DE LLEUDES O TAXES DE COMPRA I VENDA +2 DINERS
ORDINACIONS IMPOST EXTRAORDINARI PER L'ÚS DELS PORTALS +1 DINER.	ORDINACIONS MALES COLLITES + 2 DINERS	ORDINACIONS PAL·LIAR ELS EFECTES DE LA PESTA EN EL COMERÇ +2 DINERS	ORDINACIONS PAGAR LES TROPES DEL REI ALLOTJADES A LA VILA +1 DINER.	ORDINACIONS PER HAVER FET UN FEMER DINS DE LA MURALLA +2 DINERS
FRANQUESES DIA DE NADAL -2 DINERS	FRANQUESES HAVER AJUDAT A PAGAR LA CONSTRUCCIÓ DEL CASTELL DE TORROELLA - 2 DINERS	FRANQUESES DIA DE LA SANTA PATRONA -1 DINER	FRANQUESES GRATIFICACIÓ PER HAVER AJUDAT AL BISBE EN L'OBTENCIÓ DEL PRIVILEGI DEL MERCAT. -2 DINERS	FRANQUESES PER SER UNA VILA I EXEMPLE DE CONVIVÈNCIA -2 DINERS
FRANQUESES PER SER FIDELS AL REI I A LA CORONA -1 DINER	FRANQUESES PER CELEBRAR EL NOU PRIVILEGI DE LA FIRA DEL DILLUNS DE PENTECOSTA DE DEU DIES -2 DINERS	FRANQUESES PER LA CELEBRACIÓ DE LA FIRA DEL 20 DE SETEMBRE -2 DINERS	FRANQUESES CELEBRACIÓ DE L'ARRIBADA DE LA REINA -1 MONEDA	FRANQUESES VISITA DEL BISBE -1 MONEDA

FRANQUESES PER UNA EXEMPCIÓ EXTRAORDINÀRIA DEL DRET DE PAS -2 DINERS	FRANQUESES PER SER VILATÀ DE LA BISBAL -1 DINER.	FRANQUESES PER SER UNA MESURA RASA -1 DINER	FRANQUESES LLIURE ACCÉS AL MOLÍ DE FARINA -1 DINER	FRANQUESES VISITA DEL REI -2 DINERS
FRANQUESES CONSAGRACIÓ DE LA PARRÒQUIA -2 DINERS	FRANQUESES CELEBRACIÓ DE LA FI DE LA PESTA - 2 DINERS	FRANQUESES NOU CAMPANAR -1 DINER.	FRANQUESES PRIVILEGI DE FRANQUESA DE LA LLEUDA -1 DINER	FRANQUESES PRINCIPI DE LA QUARESMA -1 DINER
PRÉSTECs 1 DINER	PRÉSTECs 1 DINER	PRÉSTECs 1 DINER	PRÉSTECs 1 DINER	PRÉSTECs 1 DINER
PRÉSTECs 1 DINER	PRÉSTECs 1 DINER	PRÉSTECs 1 DINER	PRÉSTECs 1 DINER	PRÉSTECs 1 DINER
PRÉSTECs 1 DINER	PRÉSTECs 1 DINER	PRÉSTECs 1 DINER	PRÉSTECs 1 DINER	PRÉSTECs 1 DINER
PRÉSTECs 1 DINER	PRÉSTECs 1 DINER	PRÉSTECs 1 DINER	PRÉSTECs 1 DINER	PRÉSTECs 1 DINER

Cartes de mesures

3
unces

PREU:
2 DINERS

1
bóta

PREU:
2 DINERS

1
cana

PREU:
2 DINERS

1
dotzena

PREU:
1 DINER

1 lliura
carnissera

PREU:
2 DINERS

1
lliura

PREU:
1 DINER

1
mesura
rodona

PREU:
1 DINER

1
pam

PREU:
1 DINER

1
peça

PREU:
1 DINER

1
quart

PREU :
1 DINER

1
quarta

PREU :
1 DINER

1
quartera

PREU :
2 DINERS

1
quarteró

PREU :
1 DINER

1
quartó

PREU :
1 DINER

1
quartó

PREU :
1 DINER

1
quintar

PREU :
2 DINERS

1
rova

PREU :
2 DINERS

1
unça

PREU :
1 DINER